

SvJ

SVENSKA JOURNALENS MEDLEMS- OCH
ORGANISATIONSTIDNING, LÄKARMISSIONEN
AUGUSTI 2014 ÄRGÅNG 90

KRIGAR MOT OMSKÄRELSE MARY RÄDDAR KVINNOR I KENYA

*”JAG VILLE SE
MED EGNA ÖGON”*

Per Åkerström följde
med till Uganda

HJÄLPEN GER RESULTAT SKOLAN GAV BYN FRAMTIDSTRO

Somriga
maträtter

FYRA RECEPT PÅ LÄTT
SOMMARMAT

STARKA ÅSIKTER

”IBLAND VAR DET NATTSVART”

**DOREEN MÅNSSONS
KAMP MOT NÄTHAT**

Rosa Bussarna

Ytterligare
60 resor på vår
hemsida

Äventyr i 125 länder och 6 världsdelar

Kroatiska övärlden deluxe nord cykel och vandring 50+

30/8, 8 dagar, 12 900:-

Peru runt 50+

16/10, 24 dagar, 24 900:-

Peru-Ecuador 50+

16/10, 39 dagar, 31 900:-

Sydafrika-Namibia 50+

16/10, 23 dagar, 28 900:-

Cykelresa i Vietnam

10/11, 20 dagar, 26 900:-

Indokina 50+

27/11, 43 dagar, 35 900:-

Nyårssafari & Zanzibar 50+

29/12, 18 dagar, 27 900:-

Centralamerika

12/1, 36 dagar, 36 900 SEK

Från Panama-Mexiko!

Tillägg Kuba 9.900:-

Sydcentralafrika 50+

11/10 -15, 28 dagar, 28 900:-

Jul & nyår i Filippinerna - NY RESRUTT!

19/12, 19 dagar, hotell,
7 dagar båtresa, 26 900:-

Jul & nyår i Vietnam & Kambodja

19/12, 20 dagar, hotell, 24 900:-

Kilimanjaro, Safari & Zanzibar

19/12, 18 dagar, 31 900:-

Jul & nyår i Etiopien & Seychellerna - NYHET!

19/12, 20 dagar, 31 900:-

Kilimanjaro, Safari & Zanzibar

19/12, 18 dagar, 29 900:-

Safari & Zanzibar

20/12, 19 dagar, 27 900:-

Bergsgorillor i Rwanda & Uganda

20/12, 18 dagar, 29 800:-

Tomtens julsafari

21/12, 15 dagar, hotell, 27 900:-

Nyårsresa i Dubai & Kerala - NYHET!

26/12, 18 dagar, hotell, 26 900:-

Maldiverna & Sri Lanka

26/12, 17 dagar, hotell, 30 900:-

Doreen Månsson

"Tbland måste man offra sig och peka på det som är fel."

FOTO: RICKARD L. ERIKSSON

augusti 2014

10 Vill gärna lyckas

"Det vill gärna bli bra," säger Ingvar Guldstrand, Läkarmissionens avgående styrelseordförande, om sitt långa engagemang för världens utsatta.

14 Åter efter många år

Fotografen Jörgen Ulvsgård har besökt indianerna i norra Panama. Unga och äldre ser en ljusnande framtid när de får lära sig läsa och skriva genom alfabetiseringsprojektet som stöds av Läkarmissionen.

20 Här lockas med fotboll

Gatubarnsprojekt kan börja med en fotbollsklubb. Det fick en representant för Världens Barn se när han följde med Läkarmissionen till Kampala, Uganda.

24 Vilken succé

Pelle och Evie Karlssons Sverigeturné drog fulla hus överallt. Pelles barndomsvän, Nisse Bergman som arbetar på Läkarmissionen, var turnéledare. "En dröm gick i uppfyllelse," säger Nisse.

14

20

18

FOTO: JÖRGEN ULVSGÅRD

FOTO: JÖRGEN BODESÅND

FOTO: NISSE BERGMAN

Svårt att bryta en tusenårig idiotisk tradition

Jag är fascinerad av Mary Kwamboka som leder Läkarmissionens arbete mot könsstympning i Kenya. Hon var i Sverige i maj och du kan läsa om henne i detta nummer. Mary är uppvuxen i en fattig familj som inte alltid hade råd med paraffin till lamporna och då kunde hon inte göra läxor i mörkret. Och Mary ville så gärna studera! Tack vare släktingar och så småningom ett stipendium kunde hon till slut fullfölja en universitetsutbildning.

Mary blev själv omskuren som nioåring och hade inte tänkt så mycket på det. Det var bara någonting som hörde till livet. Men när hon fick mer information om könsstympning så tog det inte alls lång tid för henne att komma fram till att könsstympning är fel. Och jag tänker att det nog beror på att Mary är välutbildad. Hon

är van att läsa sig till kunskap och att kunna se en sak från flera håll. Hon vågar också stå upp för en åsikt även om hon är ensam om den.

För oss är det så självklart att könsstympning är en idiotisk sedvänja som det är omöjligt att se något positivt med. Det finns bara fördelar med att sluta. Och även om Mary delar den uppfattningen vet hon också att förändringen tar tid.

DE FLESTA MARY möter i sitt arbete är inte välutbildade. Sättet de tar in kunskap på handlar inte om att läsa böcker. De har levt hela sitt liv på

landsbygden och gör som man alltid har gjort och könsstympning har praktiserats i tusentals år. Förändringsarbetet går fortare i städer och bland välutbildade. Mary jobbar där det är som svårast. Men hon ser faktiskt också goda resultat och varje år slipper hundratals tjejer könsstympas tack vare hennes arbete. Läs mer om Mary och stöd arbetet på sidan 24.

Eva Nordenstam
von Delwig

Informationsansvarig på Läkarmissionen

Hatad och älskad

”Jag vill förändra och skapa nya intryck”

Doreen Månsson är tonårsmamman från förorten som blev tv-kändis.

Hon har ett speciellt hjärta för svaga och för orättvisor.

I höst återvänder hon till Afrika – då som ambassadör för Läkarmissionen.

TEXT: MAJKEN ÖST-SÖDERLUND FOTO: RICKARD L ERIKSSON

ROSA ROSOR, LILA jättetulpaner, massiva liljor och frodiga lejongap. Mycket hade jag trott om Doreen Månsson men inte att hon älskade att odla och jobba i trädgården. Fast av den som tävlat i ”På spåret” tillsammans med Hans Rosling, varit programledare för ”Ung och Borstskämd”, nominerats som bästa kvinnliga programledare 2010 samt haft talkshow med eget namn borde man kunna förvänta sig vad som helst.

Hon låter sig inte placeras i något fack. För bara några månader sedan värmdes hon upp publiken inför den tv-sända schlagerfestivalen. Nu jobbar hon med en trädgårdsbok, ett manus till ett barnprogram och i höst ska hon för första gången i sitt liv återvända till barndomens Afrika. Denna gång som ambassadör för Läkarmissionen. Hon ska åka till Addis Abeba och gatubarnsprojektet Hope

for children samt träffa barn i Monica Woodhouse adoptionsprogram Give a child a family i Sydafrika.

MEN FÖR ATT återgå till tv-programmet som fick Doreen att gå in i mörkret, vårvintern 2010. En period då hon befarade att hon skulle bli sjukskriven på riktigt. Glädjen, energin, lusten. Allt var borta. Hon hade precis blivit klar med ett program för Utbildningsradion. Det handlade om främlingsfientlighet och rasism. Programidén var som gjord för Doreen. Under början av 2000-talet var hon förföljd av rasister, tvingades ha hemlig adress och anklagades för att driva propaganda i sina barnprogram.

– Äntligen. Nu skulle jag få veta hur dessa människor, som jag tyckt så illa om, tänker. Jag skulle intervjua Sverigedemokrater, Nationalsocialistisk front, Svenskarnas parti, Sveriges socialistiska parti. Jag var förberedd till tusen.

Men. Doreen sänker rösten. Efter ett tag insåg hon att hon var inne på helt fel spår. Hat föder hat. Detta var ingen personlig vendetta. Hon började be till Gud att hon skulle kunna möta dem med respekt, se dem som människor och försöka förstå deras budskap. Programmet blev otroligt bra och hon blev nominerad till bästa kvinnliga programledare.

Doreen själv mätte inte lika bra. I sitt arbete hade hon stundtals lagt av sig det professionella rastret. Hon hade använt sig själv i mötet med sina

Doreen Månsson

Ålder: 40 år.

Familj: Sambon regissören Henrik Hallgren, barnen Hayat, 23 år Yasmine, 17 år och Amima, 1,5 år.

Bor: Villa i Sollentuna.

Gör: Programledare, producent, mest känd för sin egen talkshow "Doreen 21:30", serien "Välkomna nästan allihopa" som gjordes för utbildningsradion inför förra valet. "Dilemman med Doreen" är kortfilmer som skildrar barn som har det svårt.

Ambassadör för Läkarmissionen: Kommer under hösten att besöka Etiopien och Läkarmissionens projekt Hope for children samt projektet Give a child a family i Margate i Sydafrika.

Idol: Jesus. Det låter lite pretentiöst, men jag brukar fråga mig själv: Hur skulle Jesus ha gjort här.

Okänd talang: Skriver låtar och har blivit grammisnominerad. Till Amimas dop hade hon skrivit en sång ihop med James Hollingworth.

Doreen Månsson

"Jag skulle intervjua Sverigedemokrater, Nationalsocialistisk front, Svenskarnas parti, Sveriges socialistiska parti. Jag var förberedd till tusen."

intervjupersoner, försökt förstå, känna deras känslor, sätta sig in i deras åsikter. Det slutade med att hon gick ifrån en intervju med Jonas Andersson, dåvarande ledare för Nationalsocialis-

tisk front, och förstod hur han tänkte. Hon höll med honom. Någonting i Sverige är på väg att gå förlorat. För alltid.

– Det var bara det att det var jag som var problemet. Deras värsta skräck var inte araber, utan araber som kom hit och fick barn med svenskar. Alltså sådana som jag. På en rak fråga blev jag uppmanad att åka "hem" till Irak.

DOREEN STÄLLER IFRÅN sig tekoppen och gestikulerar med båda armarna.

– Jag har vuxit upp i Zambia och Nigeria med en adoptivpappa som representerat Sverige. Vi hade svensk flagga på vår tomt, jag gick i nationaldräkt, vi firade alla svenska helgdagar. Vi representerade Sverige. Mamma är född i Umeå. Min adoptivpappa också. Min biologiska far är assyrier från Irak. Han är död numera, medan han levde bodde han den största delen av sitt liv i USA.

I tre dagar satt Doreen i soffan och grät. Att kunna identifiera känslorna och tankarna hos en person som hatar alla av hennes sort blev för mycket att ta in, även om hon både såg och förstod att Jonas inte hade ett dugg emot just henne. Tvärtom. Han tyckte hon var rätt trevlig. Hon såg också att han hade goda sidor, trots hans åsikter.

Efter tre dagar hade Doreen gråtit klart. Hennes hjärna gick på högvarv. Vad kunde hon göra? Hur kunde hon få människor, som innerst inne var rätt hyggliga, att släppa sin rädsla för främ-

lingar? Hon ville förändra normen, skapa nya bilder, nya intryck.

Svaret var enkelt. Hon skulle börja med barnen. Förstås. Men i stället för att tala skulle hon sjunga. Egna sånger. Hon skulle skapa texter med etiska dilemman, där barn fick tänka sig in i svåra situationer. Hjälten kunde bära hijab och familjer bestå av två pappor. Hon bad kända musiker och sångare att medverka. Rollistan blev imponerande, bland annat Carola, Rikard Wolff, Jojje Wadenius, Monica och Carl-Axel Dominique och Radio-symfonikerna medverkar. Hennes vän Tarik Saleh stöttade henne och tipsade henne om ”en asgrym registrör”, han jobbade visserligen aldrig i Sverige, men han kanske kunde hjälpa till med en video.

DOREEN FNISSAR TILL och tittar bort mot köket. Det är regissören själv som står och brer mackor till sig och den gemensamma dottern Amima. Han föll inte bara för programidén utan också för programledaren.

Doreen Månsson

”Att 3,4 miljoner svenskar inte röstade alls är ett större problem än att 359 248 personer röstade på Sverigedemokraterna.”

Det djupaste mörkret ledde till en helt ny livsfas. Nu när Doreen strax fyller 40 år är hon allt det där hon inte var när hon var 18 år och blev mamma för första gången. Då sågs hon över axeln för att hon var ”för ung”, men Doreen bet ihop och var överdrivet ordentligt, pressveck på babykläderna och alltid dubbelt upp om barnen skulle ha frukt med till dagis. Nu bor hon i villa, odlar, har tagit körkort, lever ihop med en man, har ordnad ekonomi och glömmer att packa ner regnkläder i dagispåsen, det som hon aldrig någonsin skulle ha gjort förut.

Att det inte alltid varit lätt är en stark underdrift. Även om Doreen på

ytan ser ut att ha lyckats med allt, så har det funnits stunder då det varit nattsvart. Näthat, ren rasism – du är hatad bara för att du är den du är – och riktiga dödshot är förstås inget som bara passerar obemärkt. Numera är hatet mot henne inte lika öppet, hon får visserligen en massa märkliga kommentarer på olika webbsidor, men det är något hon är ganska glad över.

– Det är ett kvitto på att jag gör något bra. Att jag avslöjar att det handlar om rasism. Ibland måste man offra sig och peka på det som är fel.

REDAN SOM UNG hade Doreen en devis, som hon försöker sprida till så många som möjligt: ”Låt ingen med dömande ögon göra dig osäker.”

Men hur ser du på att Sverigedemokraterna fick så många röster i EU-valet? Att allt bara tycks bli värre?

– Att 3,4 miljoner svenskar inte röstade alls är ett större problem än att 359 248 personer röstade på Sverigedemokraterna. ■

Ira levde på gatan – nu vågar hon drömma och skratta igen

■ Här får fjortonåriga Ira hjälp med engelskaläxan på flickhemmet Masha i St Petersburg. Hon är en av många flickor som under åren fått hjälp att hitta en ny och trygg tillvaro, tack vare hemmet och stödet från Läkarmissionens givare. Jag och fotograf Erika Stenlund mötte Ira för ett par år sedan, men hennes berättelse lever starkt kvar hos mig. Ira tyckte hon hade det bättre som gatubarn än att leva tillsammans med sin gravt alkoholiserade mamma. När hon nu fått hjälp kunde hon våga drömma – och skratta igen.

JOHANNA KRATZ, ERIKA STENLUND

“DET VILL GÄRNA BLI BRA”

Ordet “epok” lämpar sig synnerligen väl när det handlar om Ingvar Guldstrand och att han avgår som styrelseordförande för Läkarmissionen. När han lämnade i maj hade han nämligen varit med i styrelsen sedan 1969.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG
FOTO: HÅKAN FLANK

Ingvar Guldstrand har gott hopp, både för egen del och för Läkarmissionen.

Ingvar Guldstrand, överlämnar styrelseordförande-klubban till ...

DET ÄR KLART att det har hänt mycket sedan 70-talet när Ingvar började arbeta med Läkarmissionen, både i Sverige och världen. Harry Lindquist som grundade Läkarmissionen var också ansvarig utgivare för Svenska Journalen. Då var det en veckotidning med en upplaga på cirka 100 000 och det var läsarna som var Läkarmissionens givarstock.

– I mitten av 80-talet började vi köpa adresser och vända oss till andra än tidningens läsare. Harry och den som var direktor skrev insamlingsbrev och detta har Läkarmissionen fortsatt med, men i dag finns det också nya sätt att nå människor. Allt lever i en föränderlig värld. Man måste vara med i tiden, oavsett vilken verksamhet man sysslar med.

Även Läkarmissionens arbete i fält har förändrats och det är många starka personligheter som Ingvar har mött genom åren. En av dem är Gustaf von

Rosen som på 70-talet flög hjälpsändningar till otillgängliga områden under hungersnöd i Etiopien och gjorde matbombningar.

– Läkarmissionen finansierade ett av hans plan och han var verkligen en fascinerande person, säger Ingvar.

I BÖRJAN AV 90-talet startade Läkarmissionen ett arbete för att hjälpa gatubarn i Rio, Brasilien. Ingvar och dåvarande direktorn Ivar Lundgren skulle på en resa till Sydamerika och mötte pastor Tolio. Det visade sig att både Ingvar, Ivar och Tolio bar på en önskan om att få göra något för gatubarnen och de pratade länge om de stora behoven och vad som kunde göras.

– Det behövs lokaler sa jag och sen åkte vi vidare mot Argentina men vi skulle mellanlanda i Rio ett par veckor senare på hemresan. Då mötte vi Tolio på flygplatsen och han hade

Ingvar Guldstrand

“Var sak har sin tid. Men vågar man inte så blir det ingenting.”

med sig ritningar och vi bestämde oss där och då för att vi ville göra detta och tog med förslaget hem till styrelsen.

Det blev grunden till Cemear som var ett gatubarnscenter som hjälpte hundratals barn från gatan. I början bodde gatubarnen på centret, sedan förändrades det och arbetet blev mer förebyggande och riktade sig mot utsatta familjer. I dag finns von Rosens flygplan inte längre kvar och gatubarnscentret i Rio är en yrkesskola. Beslutsvägarna på Läkarmissionen är också lite längre.

–Var sak har sin tid. Men vågar man inte så blir det ingenting. En organisation kan man antingen förvalta eller

driva framåt, säger Ingvar.

Själv har han alltid haft ett extra hjärta för alfabetisering. Att lära människor läsa och skriva.

– Det mest meningsfulla man kan göra är att ge människor möjlighet att själva skapa sig en framtid. Jag har ju sett med egna ögon hur människor i slumområden fått ett helt nytt självförtroende när de lärt sig läsa och skriva. Hjälp till självhjälp har alltid varit ett ledord för Läkarmissionen.

DET ÄR ETT fyrtioårigt engagemang som nu går in i en annan fas. Ingvar tror att omställningen kommer gå bra även om pensionärlivet kan verka lite främmande.

– Det var inte bättre förr. Det är bäst nu. Jag önskar jag var 25 år yngre och fick vara med. Det finns nya behov att möta och det är en spännande tid. Jag får lyckönska dem som går in i arbetet. ■

Sten-Gunnar Hedin

Ålder: 66 år
Familj: Jag fortsätter “familjetraditionen” med stor familj. Ellen heter min fru, arbetat som labbingenjör inom mikrobiologi, vi har fem barn och 10 barnbarn och vid familjemiddagarna är vi numera 22 personer och representerar fem olika länder. En rikedom!
Intresserad av: *Människor* – livsöden. *Historia* – kanske mest idéhistoria, men också att försjuka i poesi. *Det heliga landet* – Israel och de palestinska områdena. *Vårt lantställe* i Granninge, Södra Ångermanland.

... Sten-Gunnar Hedin

Hallå där...

...Sten-Gunnar Hedin, ny styrelseordförande för Läkarmissionen.

Är det något som känns extra roligt med det nya uppdraget?

Att på nära håll ta del av det arbetet jag på lite avstånd, under många år, fascinerats av. Kanske det allra roligaste är att få gå in och samarbeta med hela den stora skara människor som – egentligen – är Läkarmissionen: Gåvogivarna! Men förstås också medarbetarna i Sverige och ute i världen!

Vad har du för bakgrund?

Jag är född i Lilltersjö i Sollefteå kommun och växte upp i en familj med åtta syskon. Mina föräldrar drev ett litet jordbruk. Efter några

år som försäljare blev det bibel- och evangelistkurser. Sedan dess har jag arbetat med olika uppgifter inom den kristna kyrkan, den mesta tiden inom pingströrelsen. Huvuduppdraget har varit pastor och föreståndare men parallellt har engagemanget för de diakonala/sociala arbetet varit min glädje!

Är det någon fråga eller något av Läkarmissionens huvudområden som du känner extra för (utbildning, social omsorg, självförsörjning och humanitärt bistånd)?

Det är nästintill omöjligt att ur våra fyra tydliga huvudområden, självförsörjning, utbildning, social omsorg, humanitärt bistånd, lyfta fram något särskilt. Måste jag välja ett så skulle det nog vara det som står under begreppet “självförsörjning”. ■

Feminismen har inte förändrats

Hon har ett välkänt sätt att tala, lite släpigt med en ironisk glimt i ögat.

Den här gången uppträder hon i tv-programmet Caramba, med uppsatt hår, förklädd till yrkeskvinna i knytblus. Jag ler igenkännande när jag hör hennes monolog:

– Knytblusen nästan stryker kvinnlighetens urkraft, fastslår hon, och tittar rakt in i kameran.

Det är akademiledamoten Kristina Lugn jag talar om. Hon hade en särskild klockarkärlek till min programledarkollega Jacob Dahlin. Det var något de två såg hos varandra.

Programmet jag nu tittar på handlar om feminism och sändes i december 1989. Ett kvarts sekel sedan. Men det lustiga är att tongångarna känns helt aktuella. Hade det inte varit för lite för stora axelvaddar och punkaktiga frisyrer så kunde man tro att det var ett program från supervalåret 2014.

Maria-Pia Boëthius, Maria Borelius, Nina Lekander, Susanne Ljung, Harriet Clayhills, Åsa Britasdotter, Anneli Rydén och Maria Lindgren.

Alla debattörerna är överens om att patriarkatets makt måste brytas, men de har lite olika syn på vilken väg man skall välja för att nå målet. Den sistnämnda, Maria, är forskare från Umeå och hon har en originell synpunkt om att njutning är viktigare än arbete.

– Människor som njuter är svårare att kontrollera, säger hon, och alla får något att tänka på.

SEN KOMMER Jacob Dahlin in iförd rutig skjorta, skinnväst och jeans med både yxa och skjutvapen i högsta hugg. Han skiter i kvinnor, säger han. Men damer ... i kortkort med stora ...

Det intressanta med det långa tidsperspektivet, 25 år, är att till synes ingenting särskilt har hänt. Debatten om feminism låter nästan identisk idag. Och just det som programmet lyfter fram, frågan om det går att

föra kvinnokampen utan att förneka, eller i varje fall hålla nere, det kvinnliga känns väldigt aktuellt.

Guðrun Schymans röda högklackade skor får nästan aldrig förbli okommenterade när hon framträder – vilken fråga det än handlar om.

Just skor kan vara riktigt provocerande slår det mig när jag tänker på min egen klädstil genom tiderna. En särskild händelse rinner upp i mitt sinne. Jag är inbjuden till ett tjejmöte på Söder i Stockholm.

Det är sent 70-tal och vi skall starta en kvinnlig kulturgrupp.

När jag kommer in i hallen tar värdinnan emot. Hon tittar på mina nyinköpta platåskor med korksulor och svarta sammetsband och säger: Ta av dem här i hallen. I sådana skor gör man ingen revolution! Jag tassade in barfota och sammanbiten. Någon kvinnogrupp gick jag aldrig med i.

KVINNOSAKSKVINNA. Så kallade man det förra seklets kvinnokämpar. Ett ord som ingen använder idag därför att det fått ett skimmer av sträng lärarinna med foträta skor och pekpinnen i handen. Feminist låter bättre. I det begreppet kan både kvinnor och män förenas. Enligt Svenska Akademien ordbok är feminism en rörelse för kvinnors jämställdhet med män. Enkelt kan det synas, men ack så svårt att definiera i praktiken.

I Caramba händer nu något oväntat och roligt. Det het-siga samtalet tystnar när kvällens artist glider in på scenen med sin förföriska charm. Rod Stewart. Hans framtoning får oss att smälta. När han vecklar ut sin leopardfodrade rock och sjunger "I'll see you tonight" med sin hesa röst är lyckan fullkomlig...

Feminism och artisteri i samma program. Rolig mix, tänker jag. Som livet självt.

Jag tar en titt i skohyllan innan jag går ut på barrikaderna – och jag skänker en tacksamhetens tanke till min kära kollega Jacob Dahlin som tog underhållning på så stort allvar.

PS: Caramba med Rod Stewart och debatten om feminism sändes 9 december 1989. Kan ses i svt:s Öppet arkiv. **DS**

Annika Hagström

Journalist, programledare och författare. Hon har varit gästprofessor vid Institutionen för journalistik och masskommunikation, JMG, i Göteborg.

FOTO: NINA FROGNEBORN

Vernissage gav pengar till Läkarmissionen

I vintras hölls vernissage i Saronkyrkan i Göteborg. Konstnären var Ingrid Krook som tillsammans med sin man testamenterat delar av sin kvarlåtenskap till Läkarmissionen. Inkomsterna från tavelförsäljningen var en del av testamentet.

– Det visar på stort förtroende att testamentera till en organisation och

det är ett förtroende vi vill förvalta väl, säger Hasse Hallström som är ansvarig för testamenten på Läkarmissionen.

Hasse var själv med på vernissagen som var mycket uppskattad, där besökarna också fick veta mer om vilka som stod bakom konstverken.

NINA FROGNEBORN

Vad tycker du om att testamentera till en organisation eller kyrka?

Louise Andersson:

– Jag tycker det är jättebra. Då vet man att det finns ett engagemang och att pengarna går till något som man trott på.

Eva Wahlberg:

– Om man inte har några barn och inte har skrivit ett testamente så går ju allt till allmänna arvsfonden. Jag gav en del av mammas arv till en verksamhet för flyktingar.

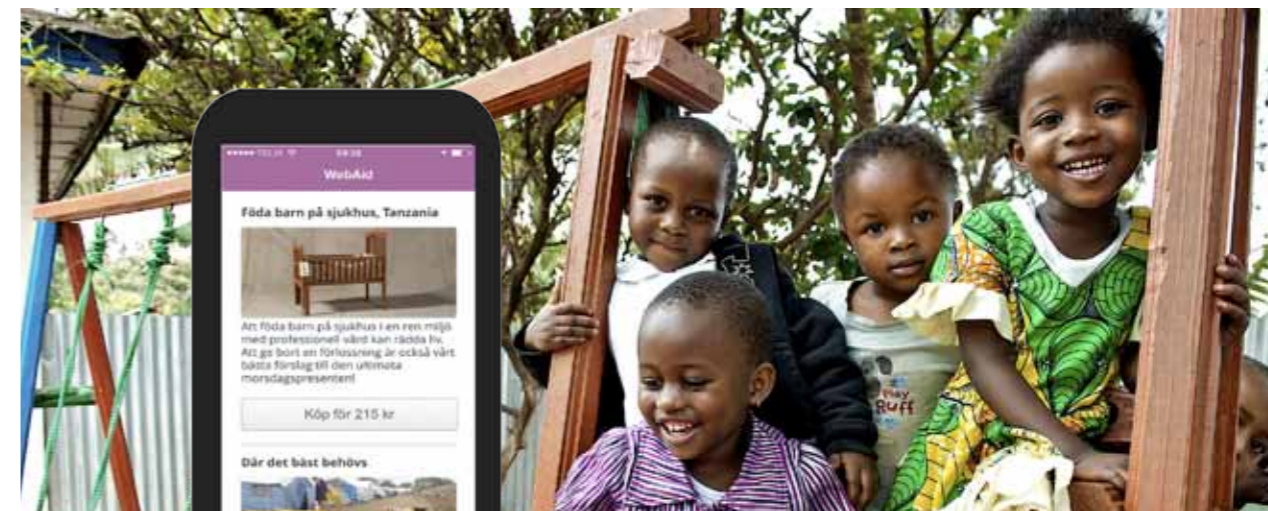
Henrik Melkstam:

– Ofta har människor vad de behöver. Familjen kan absolut få sitt, men om man har mycket pengar kan man testamentera till ett annat syfte. Utställningen blir en uppmaning att tänka till vad man ska göra med sina pengar.

Hasse Hallström:

“Det visar på stort förtroende att ha testamenterat till en organisation.”

Följ oss i vår App

Ge en gåva till Webaid
Se våra filmer
Följ oss i sociala medier
Ladda ner den på Appstore (Iphone)

90 SVENSK
KONTO INSAMLINGS
KONTROLL

Läkarmissionen
Webaid.se

Livsviktiga ord

Läs- och skrivkunskap skapar framtidstro för Panamas indianer

När jag för femton år sedan besökte ursprungsbefolkningen i norra Panama, Ngobe Buglé-indianerna, fanns inte många som kunde läsa och skriva.

I dag driver Läkarmissionen ett framgångsrikt alfabetiseringsarbete.

TEXT OCH FOTO: JÖRGEN ULVSGÄRD

NGOBE BUGLÉ-INDIANERNA lever i den höglänta och kuperade norra delen av Panama.

När jag var där första gången var ännu inte den asfalterade vägen in till reservatet byggd. Ett mycket begränsat utbildningsarbete och social verksam-

het bedrevs då bland indianerna.

Jag åkte den gången med Ernesto och Norma Weigandt, som arbetade bland Guyamiindianerna, en stam som i dag ingår i den större Ngobe Buglé-familjen. Guyamiindianerna hade då, efter årtionden av hård kamp, fått laglig rätt till ett stort landområde, ett reservat med visst självstyre. Som

på så många andra platser i världen var det svårt för ursprungsbefolkningen att bli respekterad.

VI ÅKTE I ERNESTOS jeep utmed den grönskande vulkanslutningen El Valle och vidare, allt längre in i regnskogen. Det var redan sent när vi på leriga vägar, över strida vattendrag,

kom fram till byn som bestod av ett tjugotal hyddor inbäddade bland höga maranjongträd med mörkröda päronlika frukter. Det var en tät vegetation av guayacanbuskar och träd i den lilla byn.

Jag minns kvinnan Lorena. Hon hade smakat stadslivet som hembiträde i staden Santiago, mitt i landet, men

återvänt till djungeln. Det var där hon trivdes men hon hade gärna önskat att de inte varit så isolerade. Om kommunikationerna varit bättre skulle det ha varit lättare att sälja byns kaffe och majs. Sen önskade hon också att det funnits bättre möjligheter till utbildning.

I dag är det annorlunda.

Det är alltid mest kvinnor i alfabetiseringskurser. Ofta fick deras bröder gå i skola som barn medan de själva hjälpte till hemma.

Domecilia behöver färdigheter både för det moderna och traditionella livet. Att gå läskursen är det viktigaste hon gjort i sitt liv, så här långt, säger hon.

Nu driver Läkarmissionen ett omfattande alfabetiseringsarbete bland de 150 000 Ngobe Buglé-indianerna i de norra delarna av landet. Här är vanligen fattigdomen större än längre söderut, och andelen analfabeter större än genomsnittet som ligger på cirka tio procent.

BARA 18 PROCENT av barnen i reservatet Ngobe har skolgång bortom sjätte klass. En stor del av dem har, helt eller delvis, missat den obligatoriska skolgången. Det beror på att barnen behövs för att hjälpa familjen med försörjningsbördan, eller så har de en alldeles för lång och besvärlig väg till skolan. Är det så har de ingen möjlighet att lära sig läsa och skriva.

Det är till dem Läkarmissionens insatser främst riktas, men också till vuxna analfabeter mellan 20 och 50 år.

I staden David möter mig nu Luisa

Luisa Echevers de Brown

“Vägen ur fattigdom och möjligheten att få jobb är stängd om du inte kan läsa och skriva.”

Echevers de Brown och ytterligare en av pionjärerna i arbetet bland Panamas indianer, Rosa Perez, eller Mama Rosa som hon kallas av indianerna. De ska köra mig till byarna i Hato Chami-provinsen där Rosa arbetar.

LUISA HAR UNDER flera år organiserat Läkarmissionens alfabetiseringsprojekt bland Panamas indianer tillsammans med den sydamerikanska systerorganisationen Alfalit.

– Behärskar du inte orden har du ingen chans att försörja dig. Vägen ur fattigdom är stängd och du får inget jobb om du inte kan läsa och skriva, säger Luisa.

70-åriga Rosa Perez håller med. I över trettio år har hon hjälpt indianerna, både socialt och praktiskt, bland annat med enklare sjukvårdshjälp.

MAMA ROSA ÄR klädd i indianernas traditionella ”naguas”, en fotsid handbroderad klänning i starka färger. Hon känner varje stig och hydda i den täta vegetationen. När vi möter människor i byarna längs vägen, och på smala djungelstigar, verkar alla känna henne. Det syns tydligt hur omtyckt hon är bland indianerna. Det blir många kramar och kärleksfulla ord.

Det kan normalt ta en hel vecka för mama Rosa att gå till fots för att nå de mest avlägsna byarna. Nattlogi och mat bekymrar henne inte.

– Jag har ett knyte på ryggen med lite bröd, ost och vatten. Det är allt. Sover gör jag ute i det fria eller hos mina indianvänner, säger hon.

– Att ett storstadsbarn som jag skulle tillbringa en så stor del av mitt liv i avlägsna och fattiga delar av landet hade jag aldrig trott, men Herrens vägar äro outgrundliga, säger mama Rosa och strålar.

Det är tydligt att hon ser sin uppgift som ett kall.

DJUNGELVÄGARNÄR BLIR besvärligare ju längre vi åker. När vi andra i bilen håller andan inför vägrenens branter, stup och inte minst floder som måste forceras med strömmande vattnet som när över underredet på jeepen, skrattar bara Rosa.

– Det här är inget emot hur det kan vara under regnperioden.

Till slut når vi byarna Hato Chami och Cerro Puerco, ordentligt

Domecilia Montesuma, 17 år

“Min dröm är att en dag bli så duktig så jag kan lära andra läsa och skriva.”

försenade. Ett trettiotal elever i alla åldrar sitter vid sina enkla pulpeter och väntar. Många av dem har vandrat både en och två dagar för att nå fram till veckans undervisning. De är mellan 15 och 55 år

– Det här är det viktigaste jag gjort i mitt liv, säger Domecilia Montesuma, 17 år.

– Det känns som livet börjar först nu. Jag känner mig så stolt, glad och tacksam för att jag får lära mig läsa och skriva. Nu ser jag för första gången en framtid för mig och min familj.

När läraren Amando Santo frågar vad hon helst av allt vill bli kommer svaret snabbt:

– Lärare som du, eller mama Rosa. En dag vill jag bli så duktig att jag kan lära andra läsa och skriva.

Och faktum är att många fortsätter sina studier utanför reservatet. De kommer tillbaka som lärare eller sjukskötare, utbildade jordbrukare eller affärsmän.

VITNESBÖRDEN BLAND eleverna är samstämmiga. Glädjen när de skriver sina första ord och trevande meningar på svarta tavlan i skuggan under byns största träd går inte att ta fel på. Det är enkla ord och enkla förhållanden, men orden har en inneboende kraft som kan förvandla liv.

Medan jag sitter där hör jag, en liten bit bort, ljudet av rytmiska stötar när en grupp kvinnor för hand maler riskorn i stora trämortar. De arbetar gemensamt för att eleverna ska få mat.

Att lära sig skriva, läsa och räkna kräver mätta magar. ■

FOTO: NISSE BERGMAN

Pelle Karlsson och Evie drog fulla hus

En dröm har nyss gått i uppfyllse! Drömmen att få till en konsertturné med den "oåtkomliga" Pelle Karlsson och hans inte lika oåtkomliga fru Evie. Under några intensiva veckor i maj månad kuskade vi land och rike runt i en sjusitsig folkvagnsbuss som Nilssons Bil i Strömstad sponsrat oss med. Tolv möten på två veckor blev det.

Oj, så jobbigt det var. Och oj, så roligt! Knöckfulla samlingar på varje plats med "Han är min sång och min glädje" och en massa andra hits som gjort Pelle Karlsson känd.

PELLE BLEV EN gång rikskändis genom just "Han är min sång och min glädje". Låten spelades dagligen i radion i mitten av 70-talet och sålde under några veckors tid mer än självaste ABBA. Evie var framgångsrik sångerska i hemlandet USA och turnerade världen över med Billy Grahams gäng.

En liknande turné som den vi nu gjorde har nog aldrig tidigare genomförts i Sverige med Pelle och Evie.

Lite mallig kände jag mig över att ha lyckats med konststycket att för Läkarmissionens räkning få till de här konserterna. Till en del berodde det nog på att Pelle och jag är gamla kompisar. Vi har följt varandra sen barnsben, bodde i samma stadsdel, var klasskamrater och tillhörde samma kyrka. Kontakten har vi upprätthållit genom åren.

HUVUDSYFTET MED den här resan var att samla in pengar till utsatta barn i olika delar av världen där Läkarmissionen bedriver hjälparbete. Över en halv miljon i kollektboxen blev det plus cirka 70 000 kronor som generösa sponsorer bidragit med. Glädjande var också att massor av folk ville bli skyddsänglar, eller faddrar som man också kan säga.

Nisse Bergman är mötesansvarig på Läkarmissionen och känner Pelle Karlsson sen uppväxten. I maj åkte de på en Läkarmissionsturné från Skellefteå i norr och sedan ner genom landet. Tolv orter fick besök.

Pelle Karlsson, 11 år.

Varje kväll möttes vi av fullsatta kyrkor och härliga, förväntansfulla människor. Församlingarnas pastorer och medarbetare visade en otrolig värme och vänlighet precis överallt.

Det är svårt att säga vilken av kvällarna vi upplevde starkast. Men kanske ändå att vi sätter finalmötet i Smyrnakyrkan i Göteborg främst. Det var ju här vi växte upp och staden har alltid haft en speciell plats i våra hjärtan. Kvällens mötesledare, Tomas Sjödin, började med att hälsa oss välkomna hem. Det är ju över 40 år sen som både Pelle och jag lämnade Göteborg, men denna kväll kändes det faktiskt som att komma hem. Det blev en härlig final på vår långa resa och 87 000 kronor i kollektboxen.

NISSE BERGMAN

Webaid är Läkarmissionens biståndsbutik på nätet. Här går det att köpa saker som räddar liv.

lakarmissionen.se

Köp en andel i en färskvattensbrunn

Hallå där...

...Daniel Zetterlund från IAS, en av Läkarmissionens samarbetspartner bland annat när det gäller borrhål i Uganda och toaletter till Tchad.

Att vatten är viktigt är ju lätt att förstå. Vi behöver vatten för att överleva. Men finns det bra saker med att borra brunnar som vi kanske inte riktigt har tänkt på, eftersom vatten är så lättillgängligt här?

"Vatten är ju en förutsättning för liv. Men speciellt i konfliktområden kan det också vara en källa till oro och död. Ett bra placerat vattenhål kan exempelvis bidra till fred och säkerhet mellan olika stridande grupper. Ett illa placerat vattenhål kan bidra till ökad spänning och konflikter. I områden med mycket boskap är det lika viktigt

att säkerställa vattentillgången till boskapen som till människor. I många kulturer är boskap värt mer än människoliv. Man får då jobba med helhetslösningar där tillgången till vatten för både boskap och människor kan säkerställas. Under de 25 år som IAS funnits har vi varit med och bidragit till att över 4 miljoner människor fått rent vatten."

Att borra en färskvattensbrunn på landsbygden i Uganda kostar runt 75 000 kr. Du kan köpa en andel för 250 kronor.

En brunn i byn Lima i Tchad. I den här regionen har bara 8 procent tillgång till rent dricksvatten.

FOTO: JACK COZENS

Så handlar du

1. Gå till www.webaid.se
2. Välj din gåva och lägg i kundvagnen.
3. Du kan skapa ett gåvobevis att ge bort. Klicka på "Skapa diplom", fyll i texten till gåvobeviset och betala i kassan.
4. Betalning kan ske online eller mot faktura.
5. Skriv ut gåvobeviset.

10 i topp-listan

Här är de mest populära produkterna på Webaid just nu.

1. Föda på sjukhus i Kongo.
2. Trädplantering, Sydsudan.
3. Stöd till Panziskjhuset
4. Kycklingar, El Salvador.
5. Oxe, Uganda.
6. Får, Burkina Faso.
7. Frukträd, Moçambique.
8. Hjälptill Syrien.
9. Stöd till Tigers Club, Uganda.
10. Mat till gatubarn, Rwanda.

Fråga Mats

Har du frågor om Webaid ställ dem till Mats Danson, 08-620 02 00.

Fotbollen förändrar livet för gatubarnen

Per Åkerström som är regionsamordnare för Världens Barn i Östergötland följde med Läkarmissionen till Tigers Club i Uganda. Där jobbar de för att hjälpa gatubarn, bland annat med hjälp av fotboll.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG
FOTO: JÖRGEN BODESAND, PRIVATA BILDER

VÄRLDENS BARN är ett samarbete mellan Radiohjälpen och 21 olika hjälporganisationer i Sverige, varav Läkarmissionen är en. Pengar samlas in via galakvällar i svt men framför allt genom ett idogt arbete över hela Sverige med lokala aktiviteter och bössinsamlingar. Totalt gav insamlingen i fjol 71 miljoner. Drygt ett tjugotal regionsamordnare anställs på deltid och Per Åkerström arbetar med

Östergötlands län.

– Förra året samlade vi in 1 545 000 kronor, berättar han.

En regionsamordnare har kontakt med de olika deltagande organisationerna och stöttar sina kommuner i olika insamlingsaktiviteter. Det är ett arbete väldigt fokuserat på Sverige, men Per fick följa med Läkarmissionen för att se ett exempel på plats, vart pengarna hamnar. Det blev Tigers

Per Åkerström

“Jag har en son, Erik, som är 12 år och gillar fotboll. Det manar till eftertanke.”

Club i Kampala, Uganda.

– Jag åker runt och inspirerar frivilliga och det är klart att efter den här resan har jag fler redskap. Jag har sett eländet med att bo på gatan med egna

ögon och vet att pengarna vi samlar in gör skillnad.

ARBETET FÖR ATT hjälpa gatubarnen på plats sker i flera steg. Det första som gatubarnen möter är fotboll och möjlighet att träna på en fotbollsplan. Per var med på en träning.

– Jag har en son Erik som är 12 år och gillar fotboll. Det manar till eftertanke. Hur olika förutsättningar

barnen där har jämfört med fotbollsintresserade i Sverige.

Fotbollen gör att barnen får kontakt med dem som jobbar med Tigers Club och bjuds in till ett ”klubbhus”, centret i stan där de kan få äta sig mätta.

– En måltid där kostade ungefär tio svenska kronor! Och det var stora portioner. Jag orkade inte äta upp, men barnen åt. Vad räcker tio kronor till

– Det var en fantastisk bra resa. Vi blev så väl mottagna av alla och även om man förstär att pengar gör skillnad så kanske man inte förstär det fullt ut, säger Per Åkerström, regionssamordnare för Världens Barn i Östergötland.

här? I bästa fall en liter mjölk, säger Per. Förtroende byggs långsamt och de barn som vill får en chans att lämna gatan. Men det är ett stort beslut att fatta.

– Salim var en kille som vi först träffade vid fotbollsplanen och sen på centret. Han var gatubarn och inte alls intresserad av att gå med i Tigers Club. Vi pratade mycket med honom och sen hörde vi att han bestämde sig för att gå med i programmet. Jag hoppas att vi var med och påverkade honom i rätt riktning, berättar Per.

NÄSTA STEG BLIR ett center utanför stan: Halfway Home. Där får barnen chans att ta igen skolgång som de missat. De får också lära sig vanliga "uppförande-regler" på centret. Sânt som kan ha missats av den som varit gatubarn länge. Hur man bäddar en säng, städar och äter snyggt och hur man ska bete sig mot varandra. De får också ett eget lite trädgårdsland att sköta om.

– Sen köper centret deras grönsaker och sätter in ersättningen på ett konto

och när barnen sedan lämnar centret får de med sig pengarna.

För målsättningen är att alla barn ska lämna centret, till en familj eller en tillvaro där de kan klara sig själv. Mest populär är eftermiddagsaktiviteten på Halfway Home. Då spelar de nämligen fotboll.

– Barnen ville att vi skulle stanna och spela med dem, men vi hann inte den här gången. Och frågan är om man hade klarat det i värmen!

PER VAR MED teamet och nattvandrade en kväll. Träffade gatubarnen där de lever och sover. Först kände sig Per tveksam till att följa med.

– Vi hade med oss beväpnad polis. Då förstär vi vilket allvaret och vilka risker det finns på gatorna. Men jag pratade med min hustru som är en klok kvinna och hon tyckte att jag skulle åka med. Och det ångrar jag inte.

På gatan träffade de två bröder som hade blivit utslängda av mammans nya man och de hade bara varit på gatan några dagar.

– De hade inte ätit mer än lite sockerrör men de här pojkarerna fångade centret upp direkt. Vi träffade också en kille som var väldigt sjuk och låg nästan livlös. Honom tänker jag ofta på, berättar Per.

ÄVEN OM RESAN var kort så hann de med mycket och Per har med sig många intryck tillbaka till Östergötland. Nu drar arbetet för höstens Världens Barn igång på allvar och en mycket arbetsam tid väntar. Målsättningen är att samla in mycket pengar till Världens Barn för att

kunna hjälpa så många som möjligt. Numer har Per namn och ansikten på dem han är med och samlar in pengar till. ■

Här kan du läsa mer om Världens Barn

Världens Barn Radiohjälpen 901950-6

Världens Barn 2014

Miss inte den stora riksinsamlingen: 27 september och 4 oktober!

Här är ett litet axplock av vad som händer i höst under den stora Världens Barn-insamlingen. Vill du hjälpa till på din ort? Hör av dig till johanna.kratz@lakarmissionen.se så slussar hon dig till rätt person, eller sök direkt på vardensbarn.se/insamling.

FOTO: JOHANNA KRATZ

Barnkalas på Second hand

■ Läkarmissionens second hand-butiker håller kalas för Världens Barn och hela dagskassan går till Världens Barn! Välkomna att besöka våra butiker den 4 oktober för shopping, fika, glass och ballonger till barnen. *Butikerna finns i Västerås, Vällingby, Märsta och Södertälje.*

FOTO: PRESSBILD

Lyssna till Perla

■ Perla och bandet tillsammans med kommunens skolor! Ett samarbete mellan Perla Bjurenstedt och Läkarmissionen som sker på olika orter runt om i landet.

Följ insamlingen i din radio

■ Sveriges Radio i P4 och P4 Extra är ett bra tips för dig som vill ha chans att följa insamlingen för Världens Barn, inte minst lokalt på din ort!

Den 27 sep och 4 okt är det stora bössinsamlingsdagar. Här är det Läkarmissionens personal som är ute. Var gärna med du också!

FOTO: PRIVAT

Hallå där...

... Allan Förberg, producent för SVT:s Världens Barn satsning. Hur blir galan i år?

Peter Settman och Allan Förberg.

FOTO: PRIVAT

– Vi har ett helt nytt programupplägg. Det knasiga är att vi inte kan säga hur det ser ut, eftersom det är hemligt fram till sista veckan inför galan, till och med för programledarna. I år ska vi följa vägen till galan under en hel vecka i flera kanaler, på webben och genom alla sociala medier.

Vad kan man se fram emot i er Världens Barn-satsning 2014?

– Oj! Jag önskar att jag kunde berätta allt, men vi vill verkligen ge folk runt

om i hela Sverige en chans att göra en insats. Inte bara skänka pengar, utan rent fysiskt bidra.

På vilket sätt hoppas du kunna engagera TV-tittare för Världens Barn?

– Vi vill verkligen att Sveriges alla ungar är med för Världens Barn. Jag har själv två tjejer på sju och tio år och vet att gör vi ett program som lockar dem, så har vi med oss familjerna. Det handlar om att skapa lust och glädje för hela insamlingen.

Fredag
3 oktober

SVT:s Världens Barn-gala

Världens Barn Radiohjälpen 901950-6

Mary Kwamboka

”Kulturen är så starkt rotad i en människa och att omskära flickor har gjorts i 2 000 år. Det är därför det tar lång tid att förändra synen på kvinnlig omskärelse.”

NÄR VI TRÄFFAS visar det sig att Mary nyss har fyllt 40 och jag undrar om hon hade någon stor fest.

– Nej, när det gäller födelsedagar firar vi mest barn upp till tio år och inte vuxna, förklarar hon.

Mary är född i en by utanför staden Kiisi i Kenya. Hon är äldsta barnet i en syskonskara på fyra. Föräldrarna var fattiga bönder.

– Vi hade ingen el hemma och ibland hade vi inte råd med paraffin till lamporna och då gick det inte att läsa läxor på kvällarna. Men jag hade läshuvud och ambitioner. När jag såg andra som hade lyckats, tänkte jag att jag också ville bli sån!

Kvaliteten på skolor i Kenya är väldigt skiftande. Och de skolor som Mary var hänvisad till på grund av fattigdom var inte bra. Men hon hade släktingar som erbjöd sig att betala för bättre skolor. Mary hade bra betyg genom hela grundutbildningen, och de allra bästa kan få studielån av kenyanska staten för att läsa vidare. Mary hörde till toppstudenterna och kunde tack vare detta fullfölja en universitetsutbildning.

– Nu har jag ordnat ett hus med elektricitet till mina föräldrar och de får mat varje dag. Dessutom har jag i min tur hjälpt tre småkusiner med deras skolgång, berättar Mary stolt.

Hon är gift och har två flickor på 17 och 13 år och två pojkar som är 7 och 5 år. När Mary var i nioårsåldern blev hon omskuren, precis som alla andra flickor i Kiisi-stammen blir.

– Det var en fruktansvärd smärta men det hör till vår kultur och jag tänkte inte att det var något fel med det.

DET PRATAS INTE så mycket om omskärelse i samhället, så Mary hade inte funderat så mycket på det som hände henne själv som nioåring. Men hon kom i kontakt med projektet som Läkarmissionen stöder och fick undervisning om effekterna av könsstympning. Då var hennes egna döttrar i åldern för att omskäras.

– När jag fick fakta tog det bara

Så bekämpas könsstympning

■ Könsstympning är förbjudet i kenyansk lag och i projektet arbetar de med att lyfta frågan i skolor, kyrkor och hos olika myndigheter.

■ Flickor som är i ålder för att omskäras bjuds in till en alternativ rit, workshops med både undervisning om viktiga saker och ett tillfälle att ha roligt och få jämnåriga kompisar som inte är omskurna.

■ Kvinnorna som har försörjt sig som omskäreskor får hjälp till ett annat sätt att försörja sig på.

■ Vill du stödja detta viktiga arbete: Betala in på 90 00 21-7 och skriv ”Mary” på ämnesraden.

en timme för mig att ändra åsikt. Att omskära flickor är en barbarisk sedvänja som bara ger enorm smärta och problem längre fram i livet. Jag kände direkt, att det här vill jag jobba för att förändra, berättar hon.

Hennes döttrar fick istället för den traditionella könsstympningen genomgå den alternativa rit som Läkarmissionen stöder. Det är som ett läger för unga tjejer där de både får lära sig saker och ha roligt. Efter veckan får de ett diplom som visar att de genomgått kursen och nu övergått från flicka till kvinna.

– När mina tjejer kom tillbaka från den alternativa riten var de absolut säkra på att de inte ville könsstympas. Men min man ville att de skulle det ändå, berättar hon.

Efter en hel del diskuterande lyckades Mary och döttrarna få över mannen på sin sida.

– Nästa krig blev med svärföräldrarna! Men vi var tuffa och stod på oss.

SVÄRFÖRÄLDRARNA VAR oroliga över att flickorna inte skulle lära sig att respektera äldre om de inte omskäras och att de inte skulle lära sig hushållsarbete. Dessutom tror man att icke omskurna flickor blir mindre intelligenta. Så det har varit väldigt viktigt för Mary att

lära sina döttrar att grädda chapati, göra ugali och andra hushållssysslor.

– Mina flickor är smarta! De är topptjejer i klassen och det visar andra att det bara är en myt att icke omskurna flickor får svårt att lära sig saker.

ATT JOBBA MOT könsstympning är att jobba mot många myter till exempel att icke omskurna kvinnor inte kan bli med barn eller föda barn. Där blir de levande exemplen viktiga, kvinnor som inte är omskurna men ändå är fruar och mammor. Även om det är tufft så går arbetet går framåt.

– Förut ansågs en icke omskuren flicka vara oren och fick inte hämta vatten eller ens öppna grinden till familjens hus, men det har ändrat sig!

Att prata om könsstympning och sex är inte så vanligt men när kvinnorna väl börjar prata visar det sig att de delar många erfarenheter och kan hjälpa och stötta varandra.

– Jag har mött medelålders kvinnor som får väldigt ont vid samlag och plötsligt förstår varför de inte kan älska sina män på det viset och bara vill fly undan, berättar Mary.

EN STOR DEL av arbetet handlar om att informera och att utbilda.

– Från de äldre möter vi mycket motstånd, men inte från unga familjer och dem satsar vi på!

De angriper frågan från olika håll: Medicinskt, flickors rättigheter, religiöst och juridiskt. Men det är inte så lätt att bjuda in till en samling och prata könsstympning.

– Då kommer ingen. Vi måste hitta andra vägar att ta upp ämnet.

Därför jobbar de via skolor, kyrkor eller vid andra tillfällen när många människor samlas. Tusentals flickor har sluppit könsstympas tack vare idogt arbete. Mary har pratat med sina egna föräldrar om att de lät omskära henne.

– De säger att de inte visste bättre och det året när jag omskäras var det flera flickor som dog. Så de är så glada över att jag överlevde, säger Mary Kwamboka. ■

Könsstympad

Nu hjälper Mary Kwamboka andra kvinnor

Mary Kwamboka leder ADRA Kenyas arbete, som Läkarmissionen stöder, mot kvinnlig könsstympning och var i Sverige i maj för att medverka på Läkarmissionens årliga seminarium.

TEXT: EVA NORDENSTAM VON DELWIG FOTO: HÅKAN FLANK

Kalendern

Läkarmissionens event och konserter.

Rolf Lundgren och Nisse Bergman

- 3 aug, Pålsboda, Pingstkyrkan, 10.00
- 3 aug, Labbetorp, Kilsmo, Odensbacken, 14.00
Vid pianot: Christina Nilsson

Roland Lundgren och Nisse Bergman

Roland Lundgren.

- 16 aug, Lindesberg, Kristinakyrkan, 18.00
- 17 aug, Hackvad, Fjugesta, caféältet, 18.00
- 21 aug, Älvsbyn, Lillstrand, 19.00
- 22 aug, Öjebyn, Storstrand, 19.00
- 23 aug, Klöverträsk, Höladan, 18.00
- 24 aug, Piteå, Strömnäskyrkan, 11.00
- 24 aug, Boden, Pingstkyrkan, 18.00

Vocalsis och Nisse Bergman

- 30 aug, Trelleborg, Klosterruinen, 18.00
- 31 aug, Trelleborg, Pingstkyrkan, 11.00
- 31 aug, Växjö, Ulriksbergskyrkan, 18.00
- 27 sept, Sävsjö, Allianskyrkan, 19.00
- 28 sept, Lekeryd, Pingstkyrkan, 10.30

Hasse Hallström och Nisse Bergman

- 7 sept, Södertälje, Pingstkyrkan, 18.00

Dagsamling med Nisse Bergman

- 9 sept, Björnlunda, Församlingshemmet, 12.00

Elina Wetterud och Nisse Bergman

Elina Wetterud.

- 14 sept, Pingstkyrkan Bredäng, Stockholm, 11.00

VÄRLDENS BARN: 27 sept Riksinsamling, 3 okt Världens Barn-gala, 4 okt Riksinsamling.

Läxhjälp för slumbarn

I Mauretania stöder Läkarmissionen ett arbete för kvinnor som handlar om självförsörjning och alfabetisering i ett slumområde i huvudstaden Nouakchott. Kvinnornas barn får också möjlighet till läxhjälp. Skolorna som barnen hänvisas till har låg standard och få elever når upp till gymnasienivå. Tack vare läxhjälpen har många barn kunnat klara de nationella proven och fått studera vidare. Keita Abdoula är 11 år och en av dem som får läxhjälp.

Ny medlem i Svenska Missionsrådet

Vid Svenska missionsrådets årsmöte i maj antogs Läkarmissionen som ny medlem. Årsmötet avslutade den ekumeniska årskonferens som pågick i Örebro tillsammans med Sveriges kristna råd. I och med Läkarmissionens medlemskap repre-

senterar nu Svenska missionsrådet 35 svenska organisationer som utifrån en kristen grund jobbar med globala utvecklingsfrågor.

– Jag tror på nätverkande och jag tror på samarbete, säger Johan Lilja, direktör för Läkarmissionen.

Krysslösning juni 2014

Här är det rätta svaret på korsordet i juni. Vinnarna hittar du på sidan 28 i detta nummer.

Välkommen!

Här kan du ställa frågor eller kommentera det som du har läst i Journalen eller annat som rör Läkarmissionens arbete.

Skriv till: eva.nordenstam@lakarmissionen.se eller till Svenska Journalen/Läkarmissionen, Eva Nordenstam, 162 88 Vällingby.

Fotbollslåten går att köpa på itunes: <https://itunes.apple.com/se/album/time-for-football-single/id860052729> eller bara lyssna på youtube (sök: Tid för fotboll).

Även om fotbolls-VM nu är avslutat så går ju fotboll aldrig riktigt över. Caroline af Ugglas och Markus Berjlund har

spelat in en fotbollslåt där hälften av intäkterna går till Läkarmissionens "Tigers Club" som hjälper gatubarn i Uganda.

Läkarmissionen öppnar kontor i Kampala

I dagarna har Läkarmissionens regionala resurscenter öppnat i Kampala, Uganda. Marcus Holmgren har flyttat ner tillsammans med sin fru Andrea och deras barn, Amanda, Samuel och Lucas. "Det känns roligt, spännande och som ett stort ansvar" säger Marcus. Tanken med resurscentret är att komma närmare många av de arbeten som Läkarmissionen stöder.

Marcus Holmgren har tillsammans med sin familj flyttat till Läkarmissionens kontor i Kampala, Uganda.

Ett regionalt resurscenter för Latinamerika finns redan i Miami.

HÄNT SEDAN SIST...

En fantastisk god nyhet!

En av Läkarmissionens samarbetspartner är dessutom en kontorsgranne. Det är IAS (International Aid Services). De jobbar mycket med vattenfrågor och du kan läsa om Daniel Zetterlund på sidan

19. De har haft kollegor kidnappade i Somalia i 23 månader. Men i början av juni kom beskedet som alla har väntat på! Deras kollegor är nu fria! Vi gläder oss tillsammans med IAS!

Anställda från den svenska biståndsorganisationen International Aid Services (IAS), frisläpptes den 5 juni efter att ha varit kidnappade av somaliska pirater i nästan två år. Här firar de med tårter.

JOURNALEN

ges ut av Läkarmissionen och är en organisations- och medlemstidning
DIREKTÖR: Johan Lilja
ANSVARIG UTGIVARE: Conny Sjöberg
INFORMATION: Eva Nordenstam von Delwig

BISTÅNDSPROJEKT:

Ove Gustafsson
MEDLEMS- OCH GIVARSERVICE: info@lakarmissionen.se
POSTADRESS: Läkarmissionen, 162 88 Vällingby
TELEFON: 08-620 02 00 växel
HEMSIDA: www.lakarmissionen.se, www.webaid.se

PRODUKTION:

Swedmedia
REDAKTÖR: Kerstin Doyle
REDIGERING: Peter Wickberg
KARTOR: Ola Gustafsson
OMSLAGSFOTO: Rickard L. Eriksson
POSTADRESS: Swedmedia/Svenska Journalen, 105 36 Stockholm
E-POSTADRESS: svenskajournalen@swedmedia.se

TELEFON:

08-619 24 00
ANNONSER: Display i Umeå
ANNONSBOKNING: gunilla.johansson@display-umea.se
POSTADRESS: Display/Svenska Journalen, Box 3042, 903 02 Umeå
TELEFON: 090-71 15 18
TRYCKERI: V-TAB, Vimmerby

GÅVOR TILL LÄKARMMISSIONEN PÅ PLUSGIRO 90 00 21-7

Gratis! Vera Haggman, Ramvik, Inger Svedberg, Örebro och Brita Sahlin, Vallda. De vinner Tomas Sjödins bok "Det händer när du vilar".

Augustikrysset. Du behöver inte skicka in hela krysset! Fyll bara i tävlingskupongen här bredvid eller skriv svaren på ett vykort. Skicka till "Journalen-krysset augusti 2014", Swedmedia, 105 36 Stockholm. Senast den 15 augusti vill vi ha ditt svar.

Vinn en bok!

De tre först öppnade rätta lösningarna vinner "Nummer fem från vänster" av Jennifer Thompson-Cannino och Ronald Cotton.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

Namn: _____

Adress: _____ Postadress: _____

Konstruktion: Text & Bild Lars Fridesig

Världen blir lite bättre när vi säljer din bostad

Vi stöder Läkarmissionens arbete i Moçambique där utsatta barn får möjlighet att rehabilitera sig i en trygg miljö.

När vi sålt din bostad skänker vi pengar i ditt namn till detta projekt. Välkommen in så berättar vi mer!

maklarringen.se/litebattere

STURESOR

Fem år med enbart helnöjda resenärer
Små grupper = personlig service
Boende i kristna miljöer
Åk med STURESOR till ROM eller JERUSALEM

Platser finns på följande resor:

ROM - den eviga staden
11/10 - 16/10 4.950:- exkl. flyg
25/4 - 30/4 samt 9/5 - 14/5 2015
Kan kombineras med två dagar i idylliska Farfa i Sabinerbergen

JERUSALEM
14 - 21/4 2015 7.250:- exkl. flyg
ALL INFO, DAGSPROGRAM m.m.
FINNS PÅ STURESORS HEMSIDA

STURESOR

Yttermo Tjergattu 2, 793 35 Leksand
0736-210 128 • sture.lundqvist@gmail.com
www.sturesor.se

Sture Lundqvist
präst och reseledare

FUNDERAR DU? På Gud? Ängest? Varför en del mår bättre än andra?

FÖR ATT UPPTÄCKA livets möjligheter behöver man inre trygghet.

VINGÅRDEN HAR LÅNG erfarenhet av svåra livsfrågor.

Madeleine och Peter Wallgren
peter@vingarden.org

Ring / mejla gärna Peter, så hjälps vi åt att hitta orsaker och lösningar för allt från ångest till relationer!

Samtalet kostar endast vanlig teletaxa. Om vi tillfälligt inte svarar, så försök igen. (Vi utgår från att du söker lösningar, och inte bara vill prata en stund.) Självklart iakttar vi tystnadsplikt.

Du finner även många svar genom Vingårdens böcker, DVD och CD. Begär broschyr / se vår hemsida! Se Vingården på HeavenTV7.se i programarkivet!

Vingården Tel 0435 - 35705 (kl 9-18) www.vingarden.org

På den här ytan kan **DU** nå ut med ditt budskap!

Kontakta

Jessy Fastevik
jessy.fastevik@display-umea.se
Tel 090-711 509

DISPLAY

Kladdkaka**DET HÄR BEHÖVER DU:**

150g smör
3 dl strösocker
2 ägg
1 ½ dl vetemjöl
3-4 msk kakao
Smör och ströbröd till formen
100 g björnbär, färska eller frysta

Till servering:

Cirka 200 g björnbär, färska eller frysta
Vispad grädde

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Sätt ugnen på 175 grader.
■ Smält smöret i en kastrull och ta från plattan. Rör ner socker och ägg och blanda ordentligt. Tillsätt mjöl och kakao, blanda till en jämn smet. Häll smeten i en smord och bröad form som är 22 cm i diameter. Tryck ner bären här och där i smeten. Grädda cirka 30 minuter, kakan ska vara kladdig i mitten.
■ Tina björnbären till serveringen om de är frysta. Servera kakan med bär och grädde.

Miniråkor

10-20 stycken

DET HÄR BEHÖVER DU:

700 g vinterpotatis
2 ägg
1 ½ tsk salt
½ tsk svartpeppar
Smör att steka i

Till servering:

1-1½ dl crème fraiche
cirka 80 g löjrom
1 rödlök, finhackad

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Skala och riv potatisen grovt och blanda med ägg, salt och svartpeppar i en bunke.
■ Hetta upp en stekpanna med smör. Lägg i små klickar av råakesmeten. Platta till och stek på medelvärme tills de är fräsiga och har gyllenbrun färg. Lägg dem på ett hushållspapper så att fett rinner av.
■ Servera på en bricka med en klick crème fraiche och en klick löjrom på varje råaka. Toppa med rödlöken.

Dillkött

8 portioner

DET HÄR BEHÖVER DU:

1 ½ kg lammkött utan ben
1 ½ l vatten
1 ½ tsk salt
1 morot
1 gul lök
½ purjolök
10 vitpepparkorn
2 lagerblad
½ tsk dillfrön
1 knippa dill, endast stjälkarna

Sås:

2 msk smör
2 msk vetemjöl
5-6 dl kokspad
2 tsk ättikssprit (12 %)
2 msk pressad citronsaft

1-2 tsk strösocker
Ev 1 äggula
Ev 1-2 dl vispgrädde
1 dl finhackad dill
Salt och nymalen vitpeppar

Till servering:

Kokt potatis

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Skär köttet i 3-4 cm stora bitar. Lägg dem i en gryta. Koka upp vatten och salt i en kastrull. Häll det kokande vattnet över köttbitarna och låt det koka upp. Skumma noga bort det gråbruna skummet som stiger till ytan med en slev.
■ Dela morot, lök och purjolök i stora bitar och lägg dem i grytan tillsammans med pepparkorn, lagerblad, dillfrön,

dillstjälkar och eventuellt lite mer salt. Låt sjuda försiktigt under lock 1 ¼-1 ½ timme, eller tills köttet är riktigt mörkt.
■ Lägg över köttet i en gryta. Sila kokspadet och spara det till såsen.

Sås:

Smält smöret i en kastrull och vispa ner mjölet. Häll på 5-6 dl av kokspadet under vispning och sjud tills såsen tjocknar.
■ Lägg i köttet och låt sjuda 5 minuter. Rör då och då. Tillsätt ättika, citronsaft och socker, smaka av tills du är nöjd. Om du vill: Rör ut en äggula i 1-2 dl grädde och rör ner i grytan. Efter det får grytan inte koka, bara sjuda. Vänd ner dillen och smaka av med peppar och salt.
■ Servera med nykokt potatis.

Rödbetssallad

8-10 personer

DET HÄR BEHÖVER DU:

1 kg rödbetor
250 gr färsk grön sparris
100 g färska brytböner
50 g pinje- eller hasselnötter
Olivolja att steka i
70 g rucola
70 g babyspenat
250 g chèvre
Dressing:
1 dl olivolja
2 msk crema di balsamico
1 msk honung
Italiensk salladskrydda
Örtsalt
Svartpeppar

SÅ HÄR GÖR DU:

■ Koka rödbetorna i en rymlig kastrull. Det är svårt att säga hur lång tid det tar för det beror på hur stora betorna är. När det går lätt att sticka in en provsticka är de klara. Dra av skalen under kallt vatten och skär rödbetorna i bitar.
■ Skär sparris och eventuellt böner i mindre bitar. Bryn dem sedan med nötterna i olivolja i en stekpanna.
■ Lägg rucola och spenat på ett stort fat eller i en stor skål. Lägg på rödbetor, sparris, böner och nötter. Bryt chèvren i mindre bitar och strö osten över salladen.

Dressing:

■ Rör ihop olja, balsamico och honung. Smaksätt med salladskrydda, örtsalt och peppar.
■ Ringla dressingen över salladen.

Dödens gata i Kampala

Vän eller ovän? Gevärspipan är riktad mot mig. Det går som en kall stöt genom kroppen. Det far tusen skrämde tankar huvudet innan jag förstår att vakten som kom ut ur skuggorna är vårt beväpnade skydd. Skydd mot en farlig värld på Kampalas gator. Det är midnatt men fortfarande full aktivitet på stadens gator.

Kampala är Ugandas huvudstad och centrum för landets utveckling och handel. Många söker sig hit för att skapa en bättre framtid, men långt ifrån alla får det bättre. De flesta får en tuff tillvaro med svåra utmaningar, speciellt barnen. Gatan kan bli deras död.

Den här natten ska vi följa med vår partnerorganisation för att samtala med några av gatubarnen, och se till att svårt sjuka barn snabbt kan få vård. Barnen saknar allt som de egentligen förtjänar, som trygghet, kärlek, omsorg, mat och kläder.

DÅ FÅR JAG SYN på honom. En pojke som ser bortkommen och vilsen ut. Han sitter lutad mot en tegelvägg vid väggkanten. Pappan har gift om sig och styvmor gillar inte Samuel och hans bror. Hon vill inte veta av dem och kastar helt enkelt ut dem. De tar bussen till huvudstaden. De sitter i varsitt knä. Busschauffören har lovat att de får åka gratis om någon vuxen tar dem i knät, på så sätt tar de ingen plats som han kan ta betalt för.

Samuel är 11 år och helt övergiven. Där och då blir han erbjuden ett hem, en säng, en framtid, och en väg bort ifrån gatan. När han såg oss på avstånd så undrade han, vän eller ovän? Som givare till Läkarmissionen är du bokstavligen med och räddar liv varje dag, år ut och år in. Vän eller ovän? Svaret är: Vän.

Johan Lilja

Direktor på Läkarmissionen

Läkarmissionen

• Sedan 1958 har Läkarmissionen arbetat för att förändra framtiden för utsatta människor. Vi förmedlar cirka hundra miljoner kronor till hjälpinsatser i fyra världsdelar med tyngdpunkt på Afrika. Vi samarbetar med

lokala partner inom tre områden: social omsorg, utbildning och självförsörjning.
• Vår vision är att genom effektiva metoder stödja utsatta människors vilja och förmåga att förändra sina livsvillkor.

• Vårt uppdrag är att utifrån ett rättighetsperspektiv bekämpa fattigdom och bidra till hållbar utveckling inom våra huvudområden. Vi vill med information engagera fler för Läkarmissionens vision.

Våra kunder tjänar pengar oavsett om börsen går upp eller ner!

– GER FINANSIELL RÅDGIVNING & GARANTERAR DIN FÖRTJÄNST

De vet hur dina pengar kan placeras för maximal avkastning: Jan Erik Johansson, Micaela och Alexander Hultgren.

EXEMPEL PÅ AKTUELL UPPHANDLING SOM GER HÖG ÅRLIG RÄNTA TILL LÅG RISK OCH FULLT KAPITALSKYDD:

6,5% ÅRLIG RÄNTA,
KVARTALSVIS
UTBETALNING
MINIMUM 1.000.000

Var och hur ska man placera sitt sparkapital i dessa finansiellt oroliga tider? – Det vet vi. Nu är det ett utmärkt tillfälle att tryggt förvalta sina pengar, och göra bra förtjänst på dem, med låga risker, säger Alexander Hultgren på Nfp (Nordisk Finansiell Planering).

ALEXANDER VAR TIDIGARE finansiell rådgivare på stora företag som Handelsbanken, Nordea och Skandia.

– Problemet då var att jag ju inte kunde rekommendera en konkurrent, även om jag visste att de hade bättre placeringsalternativ. Jag ville bli oberoende. Jag brinner för att hitta vägar till maximal avkastning för mina kunder, och nu förhandlar jag med bankerna för att få bästa möjliga avtal, säger han.

Han berättar engagerat om hur bankerna nu är i behov av pengar, och att han som representant för sina kunder har bra lägen att förhandla. Som oberoende rådgivare har han avtal med de stora bankerna, både svenska och utländska. Han och hans kollegor på Nfp vet hur de ska optimera sina kunders placeringar och sparande.

– Banker som säljer obligationer har svårt att hitta köpare – det är köparens marknad – och därför kan vi göra riktigt bra affärer för våra kunder just nu.

DERAS STORA KUNDER är pensionskassor, ideella organisationer, kyrkor och företag. Men de har också flera mindre kunder.

– Javisst, små kunder får också tillgång till de instrument som annars är förbehållet de stora investerarna. Och för alla har vi en grundfilosofi: alla risker ska tas bort. Kunderna ska inte kunna förlora pengar. Och det är det hittills ingen som har gjort, förklarar Alexander, inte utan en viss stolthet.

Nfp har flera fina referenser från sina kunder. Det har att göra med företagets andra filosofi: kunderna ska bli så nöjda att de åter-

kommer. Det gör man naturligtvis när man får bra avkastning på sina pengar.

MEN VAD TJÄNAR NFP PÅ AFFÄRERNA?

– Vi har kostnadsfri rådgivning. Sedan får vi våra intäkter från leverantörer som vi anlitar. Exempelvis courtaget på värdepappersplaceringar. För kunden innebär det ingen merkostnad att anlita oss jämfört med att vända sig direkt till bank, säger Alexander.

Nordisk Finansiell Planering

Stockholm: 08-742 03 50

Luleå: 0920-22 77 50

info@finansiell-planering.se

www.finansiell-planering.se